

Olli Pahkala tykäsytty muutaman vuoden takaiseen pilakuvaan Pesä-työryhmän työstä. Pahkalan hahmo, kuten monen muunkin alan toimijan, on kuvasta hyvin tunnistettavissa.

Jätehuolto tänään ja huomenna

Sain yhdeksän vuotta sitten tehtäväkseni johtaa ympäristöministeriössä jäteasioista vastaavaa yksikköä. Ala oli minulle uusi, vaikka olin toki sivusta seurannut senkin kehitystä. Kuluneiden vuosien aikana olen ollut vetovastuussa useassa merkittävässä lainsäädäntö- ja kehityshankkeessa, joista jäljempänä lyhyesti tarkemmin. Päällikkönä en ota kunniaa näistä hankkeista itselleni, koska varsinaisen työn ovat tehneet ministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijat. Epäonnistumisista otan toki moitteet omaan piikkiini.

Olen kehityshankkeissa pyrkinyt leimallisesti yksimielisesti hyväksyttävään lopputulokseen. Tämä on edellyttänyt kontakteja jätealan keskeisten järjestöjen ja muiden toimijoiden edustajiin. Eri tahojen tavoitteet ja toisaalta kipupisteet on tarvinnut oppia tuntemaan. Tämä on ollut iso haaste, sillä jätealan toiveet ja ongelmat vaihtelevat talouselämän sektoreittain, kaivannaisteollisuudella ja metallin perusteellisuudella on omat murheensa, energiatuotannolla omansa, ongelmajätteiden käsittelyssä omansa ja yhdyskuntajätehuollossa omansa.

Jätehuolto koskettaa jokaista kotitaloutta ja kansalaista. Poliittiset päättäjätkin tarkastelevat jätehuoltoa oman jäteasiansa kautta. Monet haluavat lisätä eri jätejakeiden erilliskeräystä ja kierrätystä. Kulutustottumukset ja jätehuolto koetaan asioina, joissa jokamies voi tehdä ekotekoja. Kuitenkin jätehuollon suuret materiaalivirrat ovat muualla samoin kuin jätehuollon riskit ja haasteet.

Vetämistäni jätehuollon kehityshankkeista nostaisin esille kaksi. Ensinnäkin mainitsisin uuden vuoden 2016 ulottuvan valtakunnallisen jätesuunnitelman *Kohti kierrätysyhteiskuntaa* valmistelu. Uusi jätesuunnitelma tarkasteli aikaisempaa monipuolisemmin jätteen synnyn ehkäisyä ja materiaalitehokkuutta, millä pyrimme ennakoimaan EU:n uuden jätedirektiivin vaatimukset. Yhdyskuntajätteen kierrätykselle ja hyödyntämiselle asetettiin entistä kunnianhimoisemmat tavoitteet, kierrätys vähintään 50 % ja muu hyödyntäminen 30 %.

Toinen isoista hankkeista on ollut EU:n uuden jätedirektiivin valmistelu ja siihen liittyen kansallisen jätealan lainsäädännön kokonaisuudistus. Direktiivin osalta työ on tehty mutta jätelainsäädännön kokonaisuudistus jää osaltani kesken. Jätedirektiivin valmisteluun merkittävän lisäpiirteen toi Suomen EU-puheenjohtajuus juuri kun Euroopan parlamentti ja neuvosto aloittivat komission ehdotuksen käsittelyn. Lopullinen direk-

tiivä poikkeaa suuresti komission alkuperäisestä ja puheenjohtajamaan Suomen kynänjälki näkyy direktiivissä. Oli suuri haaste etsiä kaikkia EU-maita tyydyttäviä linjauksia ja samalla ylittää pitää mielessä, mitä Suomi itse haluaa tai ei ole valmis hyväksymään.

Työläintä ja turhauttavinta on ollut seurata yhdyskuntajätehuollon toimijoiden välistä taistelua. Yhdyskuntajätehuollon kilpailuolosuhteita ja pelisääntöjä selvittäneen Pesä-työryhmän vetäjänä näin, miten syviä juoksuhaudat ovat ja kuinka vaikeaa niistä on päästä pois. Päädyimme lopulta pitkän väännön jälkeen yksimielisesti hyväksytyihin suosituksiin, jota vielä ympäristöministeriö, Suomen Kuntaliitto ja Ympäristöyritysten Liitto julkaisivat yhteisesti. Olen erittäin pettynyt siitä, että yhteisesti hyväksytyjä pelisääntöjä rikotaan ja monesti toimitaan jopa muutetun jätelain vastaisesti. Utta on myös se, että juristit on otettu mukaan taisteluun, ratkaisuihin ja päätöksistä valitetaan hallinto-oikeuksiin ja kilpailuoikeuteen. Tämä taistelu jatkuu nyt jätelain kokonaisuudistuksen valmistelussa, missä yhdyskuntajätehuoltoa koskevat kysymykset ottavat kohtuuttomasti aikaa ja valmisteluresursseja.

En usko jätteettömään tulevaisuuteen, jätettä tulee aina syntymään tuotanto- ja elinkeinotoiminnan sivutuotteena. Yhdyskuntajätehuollossa tapahtuu polarisoitumista, yhtiältä on viherlinja, joka haluaa vähentää kulutuksensa jätemääriä ja kierrättää kaiken kierrätyskelpoiset, ja toisaalta on urbaani kuluttaja, joka vähän välittää ympäristökuormastaan ja tuottamiensa jätteiden määrästä.

Jätehuollossa näen lisääntyvät tarpeen ja markkinat yksityisille yrityksille kehittää kierrätystoimintaa. Kriittinen kapeikko on löytää kysyntää uusille kierrätys- ja uusiomateriaalille. Nykyinen taloudellinen lama on osoittanut, että nämä markkinat ovat suhdanneherkät. Yhdyskuntajätehuolto on yksi yhteiskunnan teknisistä peruspalveluista, jonka hoitamisessa tarvitaan jatkossakin kuntien eli kunnallisten jätelaitosten merkittävää panosta.

Jätealan lainsäädännössä pitää päästä eroon jätteen määritelmän ylikorostelusta merkityksestä. Materiaalien, tuotteiden, tarvikkeiden ja toimintojen ympäristövaikutuksia pitää säädellä näiden aiheuttamien terveys- ja ympäristöriskien perusteella, ei sen mukaan, onko kyse jätteestä vai ei. Jätealan taloudellista ohjausta pitää kehittää ja jätevero kohdentaa kaikkeen jätteiden loppukäsittelyyn.

Ympäristöneuvos Olli Pahkala,
Ympäristöministeriö